

Hosťovská kniha rodiny Raisz na hrade Lubovňa (1827 – 1882). Eds. Františka Marcinová, Dalibor Mikulík. Stará Lubovňa : Lubovnianske múzeum – Hrad, 2017. 513 s. ISBN 978-80-89860-06-7.

Návštevne alebo hosťovské knihy sú známe verejnosti aj v kontexte hotelierskych či pamäťových inštitúcií (výstavná činnosť) a pod. Obsahujú zápisy, postrehy, pocity alebo poďakovania klientov, návštevníkov, resp. i vyjadrenia nesúce sa v negatívnom duchu. Publikácia *Hosťovská kniha rodiny Raisz* predstavuje edíciu unikátneho, zachovaného archívneho prameňa z inventára hradu Lubovňa, a to špecifickej hosťovskej knihy vedenej v rokoch (1. novembra) 1827 – (30. marca) 1882 Jurajom Félixom Raiszom a jeho synom Szilárdom (Konštantínom) Raiszom. Je potrebné zmieniť sa o tom, že rodina Raiszovcov bola majiteľkou hradu v rokoch 1825 – 1880 a neskôr ho predali mestu Stará

Lubovňa (1. apríla 1880).

Kniha bola vo vlastníctve potomkov majiteľov hradu – rodiny Raisz Kassai és Lublóváry (z Košíc a Lubovne). Na hrad Lubovňa ju priniesol Juraj V. Lublóváry v roku 1964 a odovzdal ju riaditeľovi múzea Andrejovi Čepiššákovi. Následne sa v 70. rokoch 20. storočia dostala do Štátny oblastný archív Stará Lubovňa (dnes Štátny archív PO, pracovisko Stará Lubovňa) a na hrade sa znovu ocitla až v roku 2011 ako exponát novootvorenej expozície.

Publikácia obsahuje úvodný príhovor riaditeľa múzea. Po formálno-obsahovej stránke sa delí na dve časti. V prvej časti autori prezentujú informácie nielen o členoch šľachtickej rodiny Raiszovcov (Raisz – Lublovári) v širšom historickom kontexte, ale aj o dejinách hradu a pozadí vzniku zápisov v danej hosťovskej knihe, stručne aj jej diplomatický rozbor.

Druhá časť publikácie obsahuje prepis a preklad zápisov v samotnej knihe, radených chronologicky na jednotlivých listoch (fóliách recto – a /verso – b, s. 24 – 349), po ktorých sú napokon pre vizualizáciu radené faksimile (skeny) knihy (s. 350 – 513). Zápisy v hostovskej knihe boli vedené v maďarskom jazyku (preklady do slovenského jazyka Viktor Szabó), latinskom (preklad Vladimír Olejník, Františka Marcinová), poľskom (preklad Františka Marcinová), anglickom (preklad A+A Solar, s. r. o.), nemeckom (preklad Dominika Boháčová, Františka Marcinová) a ojedinele aj vo francúzskom jazyku (preklady Katarína Chapuis-Šutorová), talianskom (2), španielskom (1) a slovenskom (1) jazyku.

Na základe hostovskej knihy možno sčasti rekonštruovať časť života na hrade, návštevy u Raiszovcov z radov uhorskej (Mariassy, Szirmay, Berzeviczy, Péchy, Desewffy, Görgey, Dobay, Csáky a i.), rakúskej a poľskej šľachty, krajinských a stoličných hodnostárov, kléru, civilných – súkromných osôb – pedagógov i študentov, lekárov či lekárnikov, intelektuálov, umelcov, ale aj vojakov (napr. v hodnosti kapitánov, poručíkov a i.). Na základe týchto záznamov sa dajú doložiť kontakty Raiszovcov, ich väzby, priateľstvá, záujmy a pod., postrehy hostí o hrade, zámku, kúpeľoch, prírode a okolí, informácie o priateľskom, pohostinnom prijatí. Vyskytli sa aj záznamy poetického charakteru. Okrem nich hostovská kniha obsahuje zápisy majetkovo-právneho charakteru, o hrade, o požiaroch, svetových či vojenských dejinách (pohyb vojska), opisy pamätných tabúl alebo aj udalostí v rodine (sobáš, krstiny, úmrtie) Raiszovcov.

Publikácia má reprezentatívnejšie grafické spracovanie, absentuje bližší kritický, poznámkový aparát (metodika a postup práce s prameňom dostupné na s. 20 – 21). Umožňuje teda (nielen) autorom ďalší obsahový i kritický výskum prameňa. Titul v širšom kontexte možno použiť aj pri výskume uhorských, resp. slovenských a poľských dejín, pomocných vied historických – konkrétne paleografie, epigrafie, genealógie, dejín verejnej správy či archontológie.

Marcela Domenová